

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.015.01.2021

Wojciech Zdanowicz
Dyrektor
Urzędu Morskiego w Szczecinie
Pl. Stefana Batorego 4
70-207 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/065 Rozwój morskiej energetyki wiatrowej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Morski w Szczecinie, Pl. Stefana Batorego 4, 70-207 Szczecin ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Zdanowicz Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie od 1 lipca 2017 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Planowanie i realizacja rządowych strategii i planów w zakresie organizacji i finansowania sektora Morskiej Energetyki Wiatrowej³.2. Realizacja procedur administracyjnych dotyczących przedsięwzięć związanych z morskimi farmami wiatrowymi w polskich obszarach morskich oraz identyfikowanie barier i problemów w tym zakresie i podejmowanie działań w celu ich usunięcia, w tym uregulowania lub usprawnienia tych procedur w zakresie odnoszącym się do MEW.3. Przedłużający się proces opracowywania planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej i uwzględnienie w tym planie (projekcie planu) możliwego rozwoju MEW.
Okres objęty kontrolą	Okres od 2019 – do czasu zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem ⁴ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Agata Prochotta-Milek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/96/2021 z 11 czerwca 2021 r. (akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Dyrektor UM.

³ Dalej: MEW.

⁴ Czynności kontrolne zakończyły się 30 lipca 2021 r.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Rada Ministrów na podstawie art. 37a ust.1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej⁷, 14 kwietnia 2021 r. przyjęła w drodze rozporządzenia⁸ Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1:200 000⁹. Wyznaczono w nim obszary na potrzeby pozyskiwania, przetwarzania, przesyłania i gromadzenia w polskich obszarach morskich energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności z wiatru, podakweny i akweny dla rozmieszczenia inwestycji celu publicznego na rzecz istniejących i planowanych inwestycji, w których możliwe są przyłączenia morskich elektrowni wiatrowych do Krajowego Sytemu Elektroenergetycznego oraz budowa koniecznych powiązań wzajemnych morskich elektrowni wiatrowych, jak również ich serwisowanie. Opiniując projekt porozumienia sektorowego Polish Offshore Wind Sector Deal Dyrektor UM wskazał, że należy w nim uwzględnić, jako porty serwisowe/installacyjne, oprócz portów wymienionych w Krajowym Programie Działania, porty województwa zachodniopomorskiego Kołobrzeg i Darłowo (porty serwisowe) oraz Świnoujście (port serwisowo-installacyjny).

Pomimo procedowania jednego z siedmiu złożonych wniosków PUUK¹⁰ powyżej dwóch miesięcy, przy uwzględnieniu okresów przerw, postępowanie to prowadzono bez zbędnej zwłoki zgodnie z art. 35 § 3 i 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹¹ w terminie dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania i art. 36 k.p.a., tj. w przypadku przekroczenia ww. terminu z zachowaniem obowiązku zawiadomienia strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie i realizacja rządowych strategii i planów w zakresie organizacji i finansowania sektora MEW.

„Program rozwoju portów morskich do 2030 roku” przyjęty uchwałą nr 100 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.¹³ oraz „Polityka Morska Rzeczypospolitej Polskiej do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)”¹⁴, jako jeden z celów wyznaczyły wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Zgodnie z treścią

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2135, ze zm.; dalej: ustawa o obszarach morskich RP.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1:200 000 (Dz.U. poz. 935); dalej: rozporządzenie o PZPPOM.

⁹ Dalej: PZPPOM lub plan.

¹⁰ Wydawane w drodze decyzji przez właściwego terytorialnie dyrektora urzędu morskiego pozwolenie na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego.

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.; dalej: k.p.a.

¹² Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ M.P. poz. 1016.

¹⁴ Uchwała Nr 33/2015 Rady Ministrów z dnia 17 marca 2015 r. (RM 111-37-15).

„Prognozy zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku”, stanowiącą załącznik nr 2 do „Polityki energetycznej Polski do roku 2030”, potencjał rynkowy energetyki wiatrowej na morzu na 2020 r. wynosi 1,7 TWh wyprodukowanej energii elektrycznej oraz 550 MW mocy zainstalowanej.

Dyrektor UM wyjaśnił, że: *spośród wskazanych portów morskich, w których (...) wykonuje prawa i obowiązki podmiotu zarządzającego (Dźwirzyno, Lubin, Wolin, Trzebież), żaden z wymienionych nie posiada odpowiednich uwarunkowań lokalizacyjnych i infrastrukturalnych, umożliwiających ewentualną obsługę inwestycji związanych z MFW. Na obszarze właściwości terytorialnej (...) portami, które potencjalnie mogą odegrać rolę, w związku z lokalizacją w polskich obszarach morskich MFW, są porty morskie w Świnoujściu, Kołobrzegu i Darłowie. Port morski w Świnoujściu może pełnić rolę portu serwisowo- instalacyjnego, a porty morskie w Kołobrzegu i Darłowie – portów serwisowych.*

(akta kontroli str. 4, 7, 14-15)

Dyrektor UM wyznaczył zastępcę Naczelnika Wydziału Oznakowania Nawigacyjnego Urzędu, jako przedstawiciela Urzędu do udziału w spotkaniach Porozumienia Sektorowego Sector Deal - Grupa nr 4: „Logistyka zaplecza portowego i wpływ na regiony nadmorskie”. W trakcie odbywających się on-line spotkań, wskazano porty z obszaru właściwości terytorialnej Dyrektora UM, które mogą odegrać rolę w II fazie realizacji inwestycji z zakresu MFW. Były to: port morski w Świnoujściu - jako port serwisowo-instalacyjny oraz port morski w Kołobrzegu i port morski w Darłowie - jako porty serwisowe. Opiniując projekt porozumienia sektorowego Polish Offshore Wind Sector Deal, w oparciu o powyższe analizy w toku spotkań grupy Dyrektor UM wskazał, że w § 2-4 projektu porozumienia należy uwzględnić, jako porty serwisowe/installacyjne, oprócz portów wymienionych w Krajowym Programie Działania, porty województwa zachodniopomorskiego Kołobrzeg i Darłowo (porty serwisowe) oraz Świnoujście (port serwisowo-instalacyjny). Do 30 czerwca 2021 r. projekt porozumienia był nadal negocjowany.

(akta kontroli str. 16-17)

Dyrektor UM wyjaśnił, że: *Urząd (...) nie planował działań, ani nie podjął dotychczas czynności związanych z pozyskaniem środków na realizację inwestycji dostosowujących infrastrukturę w ww. portach dla potrzeb obsługi MFW, ponieważ nie jest podmiotem zarządzającym tymi portami. Powyższe czynności stanowią przedmiot działalności podmiotu zarządzającego portami (zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich). (...) analizy i założenia zawarte w planach łańcuchów dostaw dla MFW wskazują ostatecznie jako porty o najlepszych uwarunkowaniach dla obsługi MFW port morski w Gdyni, Łebie i Ustce (porty na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni).*

(akta kontroli str. 4,7-8)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Realizując „cel wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju” ustalony m.in. w „Programie rozwoju portów morskich do 2030 roku” oraz „Polityce Morskiej Rzeczypospolitej Polskiej do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)” Dyrektor UM uczestniczył w pracach analitycznych prowadzących do wyznaczenia portów w Świnoujściu, Kołobrzegu i Darłowie, jako potencjalnych lokalizacji morskich farm wiatrowych¹⁵ na obszarze właściwości Urzędu.

¹⁵ Dalej: MFW.

2. Realizacja procedur administracyjnych dotyczących przedsięwzięć związanych z morskimi farmami wiatrowymi w polskich obszarach morskich oraz identyfikowanie barier i problemów w tym zakresie i podejmowanie działań w celu ich usunięcia, w tym uregulowania lub usprawnienia tych procedur w zakresie odnoszącym się do MEW.

Opis stanu faktycznego

2.1. Procedura dotycząca pozwoleń na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego dotyczących MFW.

Według stanu na 30 czerwca 2021 r.¹⁶ Urząd procedował siedem wniosków dotyczących pozwoleń na układanie i utrzymanie kabli i rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego, dotyczących morskich farm wiatrowych. Dwa postępowania zakończono odmową wszczęcia postępowania na mocy art. 61a §1 k.p.a. z uwagi na tożsamość przedmiotową spraw. W pierwszym przypadku dla wnioskowanej lokalizacji obowiązywała w obrocie prawnym decyzja Dyrektora UM nr 2/2018 z 18 czerwca 2018 r. zezwalająca na ułożenie i utrzymanie rurociągu Baltic Pipe – odcinek centralny. W drugim dla wnioskowanej lokalizacji Urząd prowadził inne postępowanie na podstawie tych samych przepisów. Oba wnioski procedowano bez okresów przerw odpowiednio przez 16 dni. Pięć wniosków znajdowało się w toku:

a) wniosek z 29 maja 2020 r. - 6 lipca 2020 r. wydano postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania na wydanie zgody na układanie i utrzymanie kabli podmorskich na obszarze morza terytorialnego. Z uwagi na brak rozstrzygnięcia w sprawie lokalizacji morskiej farmy wiatrowej, do której prowadzić miały wnioskowane kable oraz z uwagi na to, że PZPPOM uniemożliwiły realizację farm wiatrowych we wskazanym we wniosku obszarze na podstawie art. 61a §1 k.p.a. Dyrektor UM odmówił wszczęcia postępowania. Wnioskodawca złożył zażalenie do Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej¹⁷, który 3 września 2020 r. wydał decyzję o uchyleniu zaskarżonego postanowienia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania¹⁸. Z uwagi na skomplikowany i złożony charakter sprawy oraz wezwanie do dodatkowych wyjaśnień zawiadomiono strony o terminie rozstrzygnięcia do 6 sierpnia 2021 r. Postępowanie trwało 94 dni bez uwzględnienia okresów przerw i 397 dni z ich uwzględnieniem¹⁹;

b) wniosek z 2 września 2020 r. - zawiadomiono strony postępowania o możliwości zapoznania się z zebrany w sprawie materiałem dowodowym²⁰, z uwagi na złożony charakter sprawy oraz powstałe w toku postępowania rozbieżności wynikające z ustalenia linii brzegu zawiadomiono strony o terminie rozstrzygnięcia sprawy do 23 lipca 2021 r. Wnioskodawca 22 lipca 2021 r. wycofał wniosek. Był on

¹⁶ Na dzień sporządzenia zestawienia.

¹⁷ Dalej: MG MiZS.

¹⁸ MG MiZS uznał, że odmowa wszczęcia postępowania na podstawie art. 61 a § 1 k.p.a. może nastąpić wyłącznie w przypadku oczywistych przeszkód, dla ustalenia których nie jest konieczne prowadzenie postępowania dowodowego. Sprawa aktualnie w toku.

¹⁹ Od dnia złożenia pierwotnego wniosku.

²⁰ Pismo z 21 czerwca 2021 r.

rozpatrywany 60 dni bez uwzględnienia okresów przerw i 301 dni z ich uwzględnieniem;

c) wniosek z 1 lutego 2021 r. - uzupełniany o pełnomocnictwo do reprezentowania spółki, w związku ze zmianą przepisów w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych²¹ (konieczność złożenia wniosku przez ePUAP oraz wskazania adresu do doręczeń ePUAP). Wnioskodawca składał wyjaśnienia dotyczące wątpliwości poruszonych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska (organ opiniujący wniosek). Do 11 lipca 2021 r. wniosek był opiniowany przez organy wskazane w art. 26 ustawy o obszarach morskich RP. Wniosek procedowano 20 dni bez uwzględnienia okresów przerw i 150 dni z ich uwzględnieniem²²;

d) wniosek z 21 kwietnia 2021 r. - wniosek był opiniowany przez organy wskazane w art. 26 ustawy o obszarach morskich RP. Wnioskodawca składał wyjaśnienia oraz korektę współrzędnych wyznaczających obszar przedsięwzięcia. Wniosek procedowano 16 dni bez uwzględnienia okresów przerw i 70 dni z ich uwzględnieniem¹⁹;

e) wniosek z 15 czerwca 2021 r. - Urząd przewidywał odmowę wszczęcia postępowania z uwagi na tożsamość przedmiotową spraw - dla wnioskowanej lokalizacji organ prowadził inne postępowania, na podstawie tych samych przepisów. Wniosek procedowano 15 dni bez stosowania okresów przerw¹⁹.

Na 30 czerwca 2021 r. nie stwierdzono wygaśnięcia pozwoleń na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego oraz nie zawieszono żadnego takiego postępowania.

(akta kontroli str. 15-19, 66-68)

2.2. Zasadność okresu trwania powyższych postępowań i przerw (zawieszeń).

Badanie dokumentacji dotyczącej postępowania w sprawie wniosku złożonego 29 maja 2020 r.²³ wykazało, że mimo procedowania trwającego po uwzględnieniu okresów przerw powyżej dwóch miesięcy postępowanie to prowadzono bez zbędnej zwłoki, tj. zgodnie z art. 35 § 3 k.p.a. z uwzględnieniem § 5, w terminie dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania i art. 36 k.p.a. tj. w przypadku przekroczenia ww. terminu z zachowaniem obowiązku zawiadomienia strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

(akta kontroli str. 29-65)

2.3. Bariery i problemy w zakresie procedur administracyjnych dotyczących przedsięwzięć związanych z morskimi farmami wiatrowymi w polskich obszarach morskich.

Dyrektor UM wyjaśnił, że: *ocena barier i problemów w zakresie procedur administracyjnych jest jednym z elementów procesu legislacyjnego, zarówno na etapie tworzenia projektu jak i na etapie dalszych konsultacji, w tym społecznych. Działania w tym zakresie prowadzone są na poziomie właściwych ministerstw. (...) Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie MEW dotyczące procedur administracyjnych:*

1. Brak określenia wzajemnej relacji między funkcjonującymi równocześnie (w obecnym porządku prawnym) przepisami ustawy o obszarach morskich RP oraz ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej, w zakresie wydawania

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 234, ze zm.; dalej: ustawa o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej.

²² Do 30 czerwca 2021 r. nie podjęto rozstrzygnięcia w sprawie.

²³ Opisanego w punkcie 2.1. wystąpienia pokontrolnego.

pozwoleń ustalających lokalizację i warunki utrzymywania kabli lub rurociągów w polskich obszarach morskich, w tym: inwestycji w zakresie zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej.

Przepisy art. 26 i 27 ustawy o obszarach morskich regulują kwestie wydawania pozwoleń na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów w polskich obszarach morskich, w tym tych, które dotyczą zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej (odniesienie do zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy zostało wpisane do przepisów ustawy o obszarach morskich - ustawą o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej). Ustawa o obszarach morskich nie precyzuje, kto może być wnioskodawcą. Zgodnie z art. 80 ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej do inwestycji w zakresie zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy stosuje się przepisy ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, zwanej dalej „specustawą przesyłową” z uwzględnieniem art. 3a tej ustawy. Art. 3a specustawy przesyłowej stanowi, że przepisy tej ustawy stosuje się również do inwestycji w zakresie zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej, z tym, że inwestorem w odniesieniu do tych inwestycji jest wytwórca. Zgodnie z art. 5 ust. 1 specustawy przesyłowej decyzję o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej, na wniosek inwestora, wydaje właściwy miejscowo wojewoda. Stosownie do przepisów przywołanych ustaw inwestor będący wytwórcą ma prawo wyboru procedury rozpatrywania wniosku dotyczącego układania i utrzymywania kabli na obszarach morskich, jeżeli wniosek ten dotyczy zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej. Uzyskanie decyzji może nastąpić w drodze specustawy przesyłowej lub na podstawie przepisów ustawy o obszarach morskich. Tego typu wyboru nie ma inwestor, który nie jest wytwórcą, ponieważ może on złożyć jedynie wniosek w oparciu o przepisy ustawy o obszarach morskich. Organy administracji morskiej mogą nadal prowadzić postępowania dotyczące układania i utrzymywania kabli na obszarach morskich w przypadku zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej, zarówno jeżeli stroną jest inwestor będący wytwórcą, jak i ten niebędący wytwórcą. Mimo, że w ww. ustawie zawarto przepis, który wprost stanowi, że do inwestycji w zakresie zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy stosuje się przepisy specustawy przesyłowej (art. 80), to jednak nie uregulowano np. możliwości zawieszenia lub umorzenia prowadzonych dotychczasowo (na podstawie ustawy o obszarach morskich) postępowań dotyczących układania i utrzymywania kabli na obszarach morskich. Tak więc w systemie prawnym funkcjonują obie procedury (na podstawie art. 26 ust. 1 i 27 ust. 1 ustawy o obszarach morskich oraz art. 4 i 5 specustawy przesyłowej).

2. Podział kompetencji przy wydawaniu decyzji lokalizacyjnych dla morskich farm wiatrowych oraz kabli odprowadzających energię z morskich farm wiatrowych na ląd:

- układanie i utrzymywanie kabli na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego - pozwolenie wydawane jest zgodnie przepisami art. 26 ust. 2 ustawy o obszarach morskich przez właściwego terytorialnie dyrektora urzędu morskiego po zaopiniowaniu wniosku o wydanie tego pozwolenia przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie stwierdzenia zgodności z ustaleniami koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ministrów właściwych do spraw: aktywów państwowych, energii, gospodarki,

klimatu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, rybołówstwa, środowiska, geologii, gospodarki wodnej, wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;

- układanie i utrzymywanie kabli w wyłącznej strefie ekonomicznej - pozwolenie jest wydawane na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy o obszarach morskich, jeśli nie utrudnia to wykonywania praw Rzeczypospolitej Polskiej i pod warunkiem uzgodnienia ich lokalizacji oraz sposobów utrzymywania z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej wydaje decyzję w tym zakresie po zasięgnięciu opinii ministrów właściwych do spraw: aktywów państwowych, energii, gospodarki, klimatu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, rybołówstwa, środowiska, geologii, gospodarki wodnej, wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;*
- wnoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w wyłącznej strefie ekonomicznej – pozwolenie wydawane jest zgodnie z przepisami na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy o obszarach morskich przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej, po zaopiniowaniu wniosku o wydanie pozwolenia przez ministrów właściwych do spraw: aktywów państwowych, energii, gospodarki, klimatu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, rybołówstwa, środowiska, geologii, wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, po przeprowadzeniu postępowania rozstrzygającego, o którym mowa w art. 27d ustawy o obszarach morskich.*

Pod względem prawnym postępowania administracyjne w sprawie wydania pozwolenia na MFW oraz na kable są niezależne. Istnieje prawdopodobieństwo procedowania przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie wniosków o wydanie pozwolenia na układanie i utrzymywanie kabli (jako zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej), których lokalizacja w praktyce nie będzie miała odniesienia do lokalizacji MFW. Dopuszczalne powinno być wnioskowanie o wydanie pozwolenia lokalizacyjnego dla inwestycji w zakresie układania i utrzymywania kabli odprowadzających energię elektryczną z MFW tylko w sytuacji, gdy w obiegu prawnym byłoby już rozstrzygnięcie lokalizacyjne dla morskiej farmy wiatrowej, do której taki kabel będzie prowadził. Procedury administracyjne związane z wydawaniem pozwoleń przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie dla inwestycji: kabli jako zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej, prowadzone są od niedawna, a zidentyfikowane problemy zgłaszane są na bieżąco w trakcie kontaktów roboczych do Ministerstwa Infrastruktury.

(akta kontroli, str. 4, 8-9)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia procedowanie w Urzędzie wniosków dotyczących pozwoleń na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego dotyczących MFW. Pomimo procedowania jednego z siedmiu złożonych wniosków powyżej dwóch miesięcy, przy uwzględnieniu okresów przerw, postępowanie to prowadzono bez zbędnej zwłoki tj. zgodnie z art. 35 § 3 i 5 k.p.a. w terminie dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania i art. 36 k.p.a., tj. w przypadku przekroczenia ww. terminu z zachowaniem obowiązku zawiadomienia strony, podając przyczyny zwłoki,

wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

3. Proces opracowywania planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej i uwzględnienie w tym planie możliwego rozwoju MEW.

PZPPOM opracowany został na podstawie umowy z 22 lipca 2016 r. na zlecenie Zamawiającego, tj. Urzędu Morskiego w Gdyni, występującego również w imieniu Urzędu i Urzędu Morskiego w Słupsku, przez Konsorcjum Instytutu Morskiego w Gdańsku i Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego w Gdyni.

(akta kontroli str. 69-86)

3.1. Według stanu na 30 czerwca 2021 r. na obszarze właściwości Dyrektora UM ważne były:

- trzy pozwolenia lokalizacyjne MFW – wydane przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej (art. 23 ustawy o obszarach morskich RP) oraz
- trzy uzgodnienia dotyczące lokalizacji układania oraz sposobów utrzymywania kabli lub rurociągów w wyłącznej strefie ekonomicznej – dotyczących morskiej energetyki wiatrowej – wydanych przez ministra ds. gospodarki morskiej.

(akta kontroli str. 20-28)

3.2. W PZPPOM uwzględniano wszystkie ważne, wydane w drodze decyzji przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej, pozwolenia lokalizacyjne MFW oraz wydane w drodze decyzji przez ministra ds. gospodarki morskiej uzgodnienia dotyczące lokalizacji układania oraz sposobów utrzymywania kabli lub rurociągów w WSE – dotyczące morskiej energetyki wiatrowej w aktualnym na dzień kontroli obszarze właściwości Dyrektora UM. Na dzień 30 czerwca 2021 r. Dyrektor UM nie wydał w drodze decyzji prawnie wiążącego pozwolenia na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego dotyczące MFW.

(akta kontroli str. 87-92)

3.3. Zgodnie z art. 37e ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o obszarach morskich RP przystępując do sporządzenia projektu planu, właściwy terytorialnie dyrektor urzędu morskiego, kolejno: podaje do publicznej wiadomości, poprzez ogłoszenie w prasie ogólnopolskiej, wywieszenie na tablicy ogłoszeń i zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego tego dyrektora, informacje o przystąpieniu do sporządzania projektu planu, możliwości składania uwag i wniosków dotyczących projektu planu określając formę, miejsce i termin składania tych uwag i wniosków, nie krótszy niż 60 dni od dnia podania informacji do publicznej wiadomości. W odniesieniu do uwag i wniosków nieuwzględnionych, o których mowa w art. 37e ust. 1 pkt 9 powyższej ustawy, właściwy terytorialnie dyrektor urzędu morskiego sporządza każdorazowo uzasadnienie sposobu ich rozpatrzenia.

Na podstawie umowy partnerskiej z 20 maja 2015 r. zawartej pomiędzy dyrektorami Urzędów Morskich w Gdyni, Szczecinie i Słupsku ustalono, że funkcję lidera projektu „Projekt planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich w skali 1 : 200 000” pełnił będzie Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni,

który 4 czerwca 2018 r. opublikował ogłoszenie o wyłożeniu do publicznego wglądu PZPPOM wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, z adnotacją, że uwagi i wnioski można składać do 1 sierpnia 2018 r. Ogłoszenie zawierało uwagę, że organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni.

(akta kontroli str. 93-98)

W wyniku szczegółowej analizy dziesięciu nieuwzględnionych uwag i wniosków dotyczących MEW na obszarze właściwości Dyrektora UM stwierdzono, że:

- trzy z nich dotyczyły rozszerzenia akwenu POM 14E jako potencjalnego obszaru pozyskiwania energii odnawialnej; nie uwzględniono, ponieważ wnioskowane pole rozszerzenia znajdowało się na obszarze Natura 2000,

- jeden dotyczył wątpliwości związanych z wytyczeniem w obszarach POM 43 i 44 akwenu o funkcji podstawowej „Pozyskiwanie energii odnawialnej” na przestrzeni ponad 140 km, co w przypadku realizacji farm wiatrowych i związanego z nimi negatywnego oddziaływania na zadania z zakresu obronności państwa byłoby trudne do przyjęcia; udzielono wyjaśnień przytaczając, że akwen został podzielony na mniejsze akweny o funkcji E, tak aby nie tworzyć jednolitej bariery. Uznano również, że na etapie wydania pozwoleń na budowę Ministerstwo Obrony Narodowej może przedstawić propozycję działań rekompensacyjnych,

- jeden wniosek dotyczył usunięcia z akwenu POM44E funkcji dopuszczalnych takich jak transport, rybołówstwo, turystyka, sport i rekreacja na czas budowy i eksploatacji morskiej farmy wiatrowej; zapisy zostały zmodyfikowane, w trakcie budowy i eksploatacji MFW ograniczenia dla innych użytkowników mogą być wprowadzane decyzjami dyrektora właściwego urzędu morskiego,

- dwa wnioski dotyczyły korekty granic poligonu morskiego znajdującego się na obszarze E14; nie uwzględniono po konsultacjach z Ministerstwem Obrony Narodowej i Dowództwem Marynarki Wojennej RP,

- trzy wnioski dotyczyły przeprowadzenia dalszych uzgodnień z różnymi użytkownikami akwenów POM14E, POM43E i POM44E dotyczącymi ograniczeń, jakie wynikać mogą dla nich z ustanowienia na tych akwenach funkcji podstawowej pozyskiwanie energii odnawialnej i budowy oraz eksploatacji MFW; nie uwzględniono, ponieważ plan musiał respektować obowiązujące, prawomocne decyzje administracyjne,

- jeden wniosek dotyczył przeniesienia z PZPPOM na etap wydawania decyzji środowiskowych przez regionalną dyrekcję ochrony środowiska zakazu lub ograniczenia wykorzystania akwenów POM14E, POM43E i POM44E dla infrastruktury technicznej, w szczególności związanej z wznoszeniem sztucznych wysp i konstrukcji w okresie od 15 lutego do 30 czerwca, czyli w okresie tarła i podchowu narybku ryb komercyjnych; zapisy planu zostały lekko skorygowane.

(akta kontroli str. 99-100)

3.4. Przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 202/2009 z 10 listopada 2009 r. „Polityka Energetyczna Polski do roku 2030” wyznaczała działanie 4.6. Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie decyzji inwestycyjnych dotyczących budowy farm wiatrowych na morzu. Jako sposób realizacji tego działania wskazano m.in. wyznaczenie potencjalnych lokalizacji farm wiatrowych na obszarach morskich RP. Jako odpowiedzialne za realizację tego zadania wyznaczone zostały terenowe organy administracji morskiej. W PZPPOM wyznaczono obszary na potrzeby pozyskiwania, przetwarzania, przesyłania i gromadzenia w polskich obszarach morskich energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności z wiatru, falowania,

prądów morskich, słońca oraz organizmów morskich (biogaz), w tym wznoszenie konstrukcji niezbędnych do pozyskiwania i przesyłania energii wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz konstrukcji służących przetwarzaniu i gromadzeniu energii o funkcji podstawowej: „Pozyskiwanie energii odnawialnej” - E.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące powierzchni akwenów E, położonych wyłącznie lub częściowo na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora UM:

	UM Szczecin		Całość	
	km ²	%	km ²	%
powierzchnia PZPPOM	10 525,53	35,36	29 768,53	100
powierzchnia wszystkich akwenów E na obszarze całego PZPPOM, w tym:	755,90	32,71	2 310,79	100
- akwen POM.E.14	459,90	100	459,90	100
- akwen POM.E.43	118,38	100	118,38	100
- akwen POM.E.44	159,19	97,87	162,66	100
- akwen POM.E.53	18,42	12,26	150,27	100

Powierzchnia akwenów E na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora UM wynosiła 755,9 km², co stanowi ok. 7% całkowitej powierzchni obszarów morskich objętych PZPPOM położonych wyłącznie lub częściowo na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora UM.

(akta kontroli str. 14-15, 87-90)

3.5. Przepisy ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej wyznaczyły w załączniku nr 1 obszary, w granicach, których mogą zostać zlokalizowane morskie farmy wiatrowe, w odniesieniu do których wytwórca energii elektrycznej w morskiej farmie wiatrowej może ubiegać się o przyznanie prawa do pokrycia ujemnego salda na zasadach określonych w rozdziale 3 lub 4 ww. ustawy oraz w załączniku nr 2 obszary, w granicach których mogą zostać zlokalizowane morskie farmy wiatrowe, w odniesieniu do których wytwórca energii elektrycznej w morskiej farmie wiatrowej może ubiegać się o przyznanie prawa do pokrycia ujemnego salda na zasadach określonych w rozdziale 4 ww. ustawy. Zapisy PZPPOM w zakresie wyznaczenia akwenów E są zgodne z zapisami załączników nr 1 i 2 do ustawy o promowaniu morskiej energetyki wiatrowej.

(akta kontroli str. 101-102)

Załącznik nr 2 do rozporządzenia o PZPPOM zawierał część tekstową planu w zakresie szczegółowych rozstrzygnięć dotyczących poszczególnych akwenów lub ich wydzielonych części oraz informacji o szczególnie istotnych uwarunkowaniach mających wpływ na przyszłe użytkowanie poszczególnych akwenów. Ustaleń dokonano w formie karty zawierającej informacje dotyczące m.in. samego obszaru, jego funkcjach podstawowych i dopuszczalnych, zakazach lub ograniczeniach w korzystaniu z poszczególnych obszarów, inwestycjach celu publicznego, zasadach korzystania z akwenu, szczególnie istotnych uwarunkowań korzystania z akwenu.

(akta kontroli str. 87-90)

Dyrektor UM wyjaśnił, że: *PZPPOM rozstrzyga o obszarach i warunkach pozyskiwania energii elektrycznej z energii wiatru na morzu, poprzez wyznaczenie akwenów o funkcji podstawowej: „Pozyskiwanie energii odnawialnej” – E, wskazując najdogodniejsze lokalizacje i zabezpieczając przestrzeń morską pod rozwój MFV.*

Funkcja podstawowa akwenu to wiodące przeznaczenie obszaru wydzielonego w planie. Założeniem prac planistycznych w tym zakresie było zapewnienie możliwości pozyskiwania energii ze źródeł alternatywnych, wyznaczenie optymalnych miejsc do rozwoju morskiej energetyki wiatrowej (z uwzględnieniem wydanych już pozwoleń), zabezpieczenie przestrzeni na infrastrukturę przyłączeniową, a także zabezpieczenie możliwości przestrzennych podłączenia farm wiatrowych do krajowej sieci energetycznej. W ramach prac nad opracowaniem projektu PZPPOM prowadzonych w latach 2016-2019 poddano analizie obowiązujące dokumenty strategiczne w zakresie MEW, aktualne na czas sporządzania projektu planu, w szczególności: „Politykę energetyczną Polski do 2025 roku” oraz „Politykę energetyczną Polski do 2030 roku”, Politykę Morską Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030), Strategię Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (SBES) – perspektywa do 2020 r. jak również projekt dokumentu „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” czy Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Wykonawca – konsorcjum Instytutu Morskiego w Gdańsku i Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni - w ramach prowadzonych prac planistycznych sporządził szereg analiz, w tym: „Analizę najdogodniejszych lokalizacji dla rozwoju morskiej energetyki wiatrowej”, której celem było przeprowadzenie kompleksowej analizy przestrzennej, wskazującej najbardziej dogodne obszary dla rozwoju morskiej energetyki wiatrowej. Przeprowadzono także analizę dotychczasowego użytkowania akwenów morskich w zakresie pozyskiwania energii odnawialnej. Najważniejszą rolą PZPPOM było wskazanie obszarów dedykowanych pod rozwój MEW i w tym zakresie plan rozstrzyga o obszarach i warunkach pozyskiwania energii. Prace nad sporządzeniem projektu PZPPOM rozpoczęły się wcześniej niż procedura legislacyjna ustawy o promowaniu MEW. W związku z tym, na etapie powstawania projektu PZPPOM nieznane były załączniki (nr 1 i nr 2) do ww. ustawy. Niemniej jednak, na końcowym etapie sporządzania dokumentacji planu doprowadzono do spójności obszarów wyznaczonych pod rozwój MFW, z innymi projektowanymi i obowiązującymi dokumentami w tym zakresie. W obowiązującym PZPPOM obszary o funkcji podstawowej „Pozyskiwanie energii odnawialnej” – E są zgodne z obszarami wskazanymi w załączniku nr 1 i 2 do ustawy o promowaniu MEW.

(akta kontroli str. 4-13)

3.6. Według art. 37a ust. 2 pkt 3 ustawy o obszarach morskich RP plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, rozstrzygają o rozmieszczeniu inwestycji celu publicznego. W załączniku nr 1 do rozporządzenia o PZPPOM w § 11 pkt 4 wyznaczono podakwenty i akwenty dla rozmieszczenia inwestycji celu publicznego na rzecz istniejących i planowanych inwestycji, w których możliwe są przyłączenia morskich elektrowni wiatrowych do Krajowego Sytemu Elektroenergetycznego oraz budowa koniecznych powiązań wzajemnych morskich elektrowni wiatrowych, jak również ich serwisowanie. W każdej z kart poszczególnych akwenów w załączniku nr 2 do rozporządzenia o PZPPOM w § 2 pkt 8 opisano inwestycje celu publicznego. Dla obszarów POM14E, POM43E, POM44E i POM53E zapis dotyczący MEW brzmiał: Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury przesyłowej energii elektrycznej wyprodukowanej w morskich elektrowniach wiatrowych.

(akta kontroli str. 87-90)

3.7. W kontroli nr P/19/068 „Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z zalegania materiałów niebezpiecznych na dnie Morza Bałtyckiego” w wystąpieniu pokontrolnym do dyrektorów urzędów morskich skierowano wnioski o inwentaryzacje zatopionych w morzu materiałów niebezpiecznych i ocenę skali

wystąpienia zagrożeń środowiskowych, przy uwzględnieniu możliwości finansowych, technicznych i organizacyjnych Urzędu.

(akta kontroli str. 4-13)

Dyrektor UM wyjaśnił, że: w ramach zawartej umowy na wykonanie projektu planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich w skali 1: 200 000 z dnia 22 lipca 2016 r., zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia jednym z wielu zadań Wykonawcy było pozyskanie i analiza materiałów planistycznych. Do materiałów planistycznych wg Zamawiającego kwalifikowały się m.in. autoryzowane i prawnie dostępne dokumenty i opracowania przedstawiające dotychczasowe użytkowanie akwenów oraz obszarów przyległych dot. w szczególności m.in.: miejsc zalegania na dnie materiałów niebezpiecznych oraz wraków i pozostałości wraków. Wykonawca zrealizował to zadanie poprzez zgromadzenie materiałów planistycznych i opracowanie na ich podstawie dokumentu "Analiza Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego Polskich Obszarów Morskich" - dokument wewnętrzny administracji morskiej, nie jest publikowany na stronach internetowych. W części V opracowania "Opis dotychczasowego użytkowania akwenów morskich" podjęto tę tematykę w rozdziałach: - rozdział 4.1. Zatopiona Broń Chemiczna; rozdział 7. Niebezpieczne wraki.

W PZPPOM wydzielono następujące akweny o funkcji podstawowej: Pozyskiwanie energii odnawialnej (E): POM.14.E, POM.43.E, POM.44.E, POM.45.E, POM.46.E, POM.53.E, POM.60.E. Wyniki analizy uwarunkowań w przedmiocie zalegania materiałów niebezpiecznych, znalazły swoje odzwierciedlenie w PZPPOM, poprzez umieszczenie stosownych zapisów w załączniku nr 2 do rozporządzenia (Część tekstowa planu w zakresie szczegółowych rozstrzygnięć dotyczących poszczególnych akwenów lub ich wydzielonych części oraz informacji o szczególnie istotnych uwarunkowaniach mających wpływ na przyszłe użytkowanie poszczególnych akwenów). W przypadku wskazanych powyżej akwenów o funkcji podstawowej E, na obszarze dwóch akwenów istnieje potencjalne ryzyko związane z zaleganiem broni chemicznej: akwen POM.14.E oraz akwen POM.60.E. W szczegółowych rozstrzygnięciach sporządzonych w formie kart akwenów wprowadzono następujące zapisy informacyjne dla przyszłych użytkowników planu w temacie zalegania broni chemicznej, pozyskane na podstawie wyników ww. analizy:

- akwen POM.14.E (akwen jest położony w terytorialnym zakresie działania Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie) – zapisy § 15 ust. 12 pkt 5) szczegółowych istotnych uwarunkowań dotyczących akwenu wskazują: „przez środkową część akwenu prowadziła wyznaczona trasa transportu broni na składowisko Głębi Gotlandzkiej i Bornholmskiej – nie można wykluczyć obecności pozostałości substancji niebezpiecznych w tej części obszaru (należy przedsięwziąć kroki zapobiegające wypadkom związanym z niewybuchami i bojowymi środkami chemicznymi)”;
- akwen POM.60.E (akwen jest położony w terytorialnym zakresie działania Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni) – zapisy § 69 ust. 12 pkt 4) szczegółowych istotnych uwarunkowań dotyczących akwenu wskazują: „przez obszar akwenu prowadziła wyznaczona trasa transportu broni na składowisko Głębi Gotlandzkiej – nie można wykluczyć obecności pozostałości substancji niebezpiecznych w tej części obszaru (należy przedsięwziąć kroki zapobiegające wypadkom związanym z niewybuchami i bojowymi środkami chemicznymi)”.

Na obszarze pozostałych akwenów o funkcji podstawowej E (POM.43.E, POM.44.E, POM.45.E, POM.46.E, POM.53.E.) w trakcie prowadzonych analiz nie stwierdzono zagrożenia związanego z zaleganiem materiałów niebezpiecznych. Stosowne zapisy znalazły się także w kartach akwenów o innych funkcjach podstawowych, na obszarze których występuje ww. zagrożenie.

(akta kontroli str. 4-13)

3.8. W sprawie procedowania PZPPOM Dyrektor UM wyjaśnił, że: *Administracja morska opracowuje wiele projektów planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich, które po przejściu procedury legislacyjnej zostaną przyjęte w drodze rozporządzeń Rady Ministrów. W odniesieniu do morza terytorialnego, polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej i morskich wód wewnętrznych Zatoki Gdańskiej przed przystąpieniem do sporządzenia projektu planu dla tego obszaru podjęto decyzję o opracowaniu jednego dokumentu (planu) wspólnie przez Dyrektorów Urzędu Morskiego w Gdyni, Urzędu Morskiego w Słupsku oraz Urzędu Morskiego w Szczecinie (Lider: Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni), w celu zapewnienia spójności zapisów planistycznych na całym wskazanym obszarze stanowiącym ponad 97% całości polskich obszarów morskich. PZPPOM to dokument o charakterze ponadlokalnym, krajowym. Aby uniknąć wyboru trzech różnych Wykonawców, których metodologia prac mogłaby się różnić, w celu opracowania spójnej, jednolitej co do rozstrzygnięć dokumentacji, prowadzonych procedur planistycznych, procesów uzgodnień i opiniowania, w tym: uzgodnień transgranicznych, podjęto decyzję o sporządzeniu jednego wspólnego planu dla kluczowej części polskich obszarów morskich będących w granicach kompetencji 3 dyrektorów urzędów morskich. Podpisano w tym zakresie stosowne porozumienie. Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie, opracował ponadto: projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych Zalewu Szczecińskiego, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych Zalewu Kamieńskiego, projekt planu zagospodarowania przestrzennego dla części morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych – port morski w Świnoujściu, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Szczecinie, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Policach, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Dziwnowie, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Trzebieży, projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Darłowie (kontynuacja po zniesionym UM w Słupsku), projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Kołobrzegu (kontynuacja po zniesionym UM w Słupsku), projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych - port morski w Dźwirzynie (kontynuacja po zniesionym UM w Słupsku), projekt planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych – port morski w Mrzeżynie w trakcie opracowywania).*

(akta kontroli str. 20-28)

Uzgodnienia transgraniczne projektu PZPPOM były realizowane w dwóch etapach.

Pierwszy (lata 2016-2019) wynikał z zastosowania się przez polską administrację morską do zaleceń wskazanych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich, a także wytycznych bałtyckiej grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. planowania przestrzennego obszarów morskich „Guidelines on transboundary consultations, public participation and co-operation”. Dyrektywa wskazuje, że państwa członkowskie UE współpracują celem zapewnienia spójności

i skoordynowania sporządzanych planów zagospodarowania przestrzennego dla tego samego basenu morskiego, natomiast w ww. wytycznych wskazanych jest dodatkowo wiele więcej zaleceń, m.in. informowanie państw sąsiednich i prowadzenie konsultacji na wczesnym etapie prac planistycznych. Pierwszy etap uzgodnień transgranicznych był realizowany równoległe z procesem sporządzania projektu PZPPOM w Polsce. W ramach pierwszego etapu uzgodnień przeprowadzono 3 spotkania konsultacyjne:

a) 18 października 2016 r. w Gdańsku; konsultacje zostały przeprowadzone w formie zamkniętego spotkania z wykonawcami projektu Planu oraz Zamawiającym, podczas którego przedstawiciele instytucji i organizacji z pozostałych krajów nadbałtyckich mieli możliwość zgłaszania swoich opinii, uwag i propozycji do projektu przygotowywania Planu i jego warstwy aksjologicznej. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Danii, Estonii, Niemiec (władze federalne i kraj związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie), Łotwa, Litwa, Szwecja, sekretariat VASAB i Polska. W trakcie spotkania przedstawiono cele i założenia Planu oraz stan zaawansowania prac nad projektem Planu; wyniki Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego polskich obszarów morskich, w tym aspekty transgraniczne i bałtyckie oraz wyniki aktualizacji Studium, jak również harmonogram i proces opracowywania projektu Planu i Strategiczne Oceny Oddziaływania na Środowisko, z uwzględnieniem międzynarodowych konsultacji.

b) drugie międzynarodowe spotkanie konsultacyjne odbyło się 6-7 listopada 2017 r. w Warszawie. W spotkaniu konsultacyjnym wzięło udział łącznie 46 osób. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie zamkniętego spotkania z wykonawcami projektu Planu oraz Zamawiającym, podczas którego przedstawiciele instytucji i organizacji z pozostałych krajów nadbałtyckich mieli możliwość zgłaszania swoich opinii, uwag i propozycji do projektu Planu. Celem spotkania była prezentacja postępu prac nad projektem Planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich, a w szczególności przedstawiono: stopień zaawansowania procesu gromadzenia danych, wstępny projekt Planu (v.0), harmonogram dalszych prac nad projektem Planu, wstępny zarys Prognozy oraz odbyła się dyskusja nad aspektami transgranicznymi w Projekcie Planu z udziałem gości zagranicznych.

c) trzecie międzynarodowe spotkanie konsultacyjne odbyło się 4-5 czerwca 2019 r. w Warszawie. W spotkaniu wzięło łącznie udział 35 osób, w tym przedstawiciele Danii, Łotwy, Niemiec, Szwecji, Finlandii, Litwy, Rosji. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie zamkniętego spotkania z wykonawcami projektu Planu oraz Zamawiającym, podczas którego przedstawiciele instytucji i organizacji z pozostałych krajów nadbałtyckich mogli zadawać pytania do przyjętych rozwiązań w projekcie Planu. Na spotkaniu została przedstawiona najnowsza wersja projektu PZPPOM (v.3) oraz najważniejsze zagadnienia z Prognozy. Poza tym, pojawiły się kwestie transgraniczne oraz problemy jakie napotkały inne kraje nadbałtyckie przy tworzeniu morskich planów zagospodarowania.

Drugi etap (2019 – obecnie) realizowany był zgodnie z Konwencją o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzoną w Espoo 25 lutego 1991 r. oraz Protokołem w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzonym w Kijowie 21 maja 2003 r. i umową między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec w zakresie ocen oddziaływania na środowisko i strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, podpisaną w Neuhausen am Neckar 10 października 2018 r. Transgraniczna ocena oddziaływania na środowisko projektu PZPPOM rozpoczęła się na etapie opracowanego oficjalnego projektu PZPPOM (po stwierdzeniu możliwości wystąpienia potencjalnego znaczącego transgranicznego oddziaływania

na środowisko na skutek realizacji ustaleń projektu planu – art. 37e ust. 1 pkt 14 i 15 ustawy o obszarach morskich RP). Organami po stronie polskiej uczestniczącymi w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym były:

- Urząd Morski w Gdyni – organ odpowiedzialny za przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i projektu PZPPOM,
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowisko - organ koordynujący procedurę oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

(akta kontroli str. 106-115)

Dyrektor UM wyjaśnił, że: *transgraniczna procedura oceny oddziaływania na środowisko nie została jeszcze formalnie zakończona, obecnie trwa tłumaczenie odpowiedzi na uwagi z krajów sąsiedzkich na język angielski i język niemiecki. (...) strona polska w wyczerpujący sposób zaangażowała państwa sąsiedzkie w proces sporządzania projektu PZPPOM – państwa były zaangażowane od rozpoczęcia prac nad planem, po kolejne jego wersje, składając uwagi nie tylko co do potencjalnego wpływu ustaleń projektu planu na środowisko, ale przedkładając także uwagi merytoryczne do prezentowanej dokumentacji.*

(akta kontroli str. 21, 25-26)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W sporządzonym PZPPOM wyznaczono obszary na potrzeby pozyskiwania, przetwarzania, przesyłania i gromadzenia w polskich obszarach morskich energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności z wiatru, falowania, prądów morskich, słońca oraz organizmów morskich (biogaz), w tym wznoszenie konstrukcji niezbędnych do pozyskiwania i przesyłania energii wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz konstrukcji służących przetwarzaniu i gromadzeniu energii o funkcji podstawowej: „Pozyskiwanie energii odnawialnej” – E. Zapisy PZPPOM obejmowały również wszystkie ważne wydane w drodze decyzji przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej pozwolenia lokalizacyjne MFW oraz wydane w drodze decyzji przez ministra ds. gospodarki morskiej uzgodnienia dotyczące lokalizacji układania oraz sposobów utrzymywania kabli lub rurociągów w WSE – dotyczące MFW w aktualnym na dzień kontroli obszarze właściwości Dyrektora UM oraz wydane w drodze decyzji przez właściwego terytorialnie dyrektora urzędu morskiego pozwolenia na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego dotyczące MFW.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 18 sierpnia 2021 r.

Kontroler
Agata Prochotta-Milek
Specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

z up.

p.o. wicedyrektor Delegatury